

JOENSUUN SEUDUN KASVATUKSEN JA KOULUTUKSEN TOIMINTAOHJELMA 2016-2020

"Polkuja tulevaisuuteen ei löydetä, vaan ne tehdään"

- John Schaar-

Sisällys

1	Lähtökohdat, nykytilan kuvaus ja toimintaohjelman tavoitteet	3
2	Ohjausjärjestelmä	4
3	Eri tahojen osallistaminen	6
4	Arvot, visio, missio ja strategia	7
5	Kehittämisaalueet	
	5.1 Seudun elinvoiman ja kasvun tukeminen	9
	5.2 Pedagoginen kehittämistyö	9
	5.3 Henkilöstökoulutus	9
	5.4 Joensuun seudun mediakeskus	10
	5.5 Opiskeluhoolto sekä oppimisen ja kasvun tuki	11
	5.6 Monikielisten lasten varhaiskasvatus ja koulutus	11
	5.7 Yrittäjyyskasvatus	12
	5.8 Kulttuurikasvatus	12
	5.9 Verkostoituminen ja luottamushenkilöyhteistyö	12
	5.10 Toiminnan kehittäminen ja arviointi	13
6	Toimintaohjelman seuranta ja kehittäminen	14

1 Lähtökohdat, nykytilan kuvaus ja toimintaohjelman tavoitteet

Joensuun seudun seitsemän kuntaa (Ilomantsi, Joensuu, Juuka, Kontiolahti, Liperi, Outokumpu ja Polvijärvi) osallistuivat Opetushallituksen rahoittamaan koulutuskokonaisuuteen, Seutu KeSuun, jonka aikana valmisteltiin Joensuun seudulle **kasvatuksen ja koulutuksen toimintaohjelma**. Kunnista seudullisen toimintaohjelman laatimiseen ovat osallistuneet sivistysjohtaja, hallinnon virkamiehiä, rehtoreita, varhaiskasvatuksen esimiehiä ja luottamushenkilöitä. Joensuun seudun opetussuunnitelma 2016 ja laadittava varhaiskasvatussuunnitelma 2017 ovat tämän toimintaohjelman toteutusta.

Seudullinen yhteistyö on syventynyt uuden opetussuunnitelman laatimisprosessin yhteydessä. Joensuun seudun kunnat palkkasivat yhteisen opetussuunnitelmakoordinaattorin vastaamaan opetussuunnitelmatyöstä. Paikallinen opetussuunnitelma päätettiin laatia seudullisesti mahdollisimman kattavaksi ja kuntakohtaiset osiot täydentävät tarpeen mukaan seudullisesti sovittuja opetussuunnitelman osuuksia. Opetussuunnitelmaprosessin yhteydessä on linjattu yhteisiä käytänteitä ja seudun opettajakunta on osallistunut yhdessä opetussuunnitelmaprosessiin.

Joensuun seudun kasvatuksen ja koulutuksen toimintaohjelman tarkoituksena on toteuttaa uuden opetussuunnitelman ja varhaiskasvatussuunnitelman vaatimat uudistukset seudullisena yhteistyönä yhdistämällä kehittämisen resursseja. Tavoitteena on jatkaa ja syventää seudullista yhteistyötä yhteisesti sovittavista asioista, pyrkimyksenä taata seudullisesti yhtenäinen ja laadukas varhaiskasvatus sekä esi - ja perusopetus. Toimintaohjelma astuu voimaan 1.8.2016.

Joensuun seudun kasvatuksen ja koulutuksen toimintaohjelman tavoitteet:

- Yhtenäinen, laadukas varhaiskasvatus sekä esi - ja perusopetus
- Yhtenäiset, sujuvat ja toimivat käytänteet seudun kuntien toimijoiden välillä
- Seudullisen kehittämistyön yhteinen suunnittelu ja toteutus
- Opetussuunnitelma- ja varhaiskasvatussuunnitelmauudistuksen etenemisen varmistaminen ja koordinointi

2 Ohjausjärjestelmä

Ohjausjärjestelmän tarkoituksena on varmistaa toimintaohjelman päätöksenteko ja toimenpiteiden toteutus. Kasvatuksen ja koulutuksen toimintaohjelman laatimisen ja toteuttamisen eri toimijoiden tehtävät:

Lautakunnat:

- Seudullisen työn resursointi
- Päätösten tekeminen

Sivistysjohtajat:

- Linjaukset ja painotukset seudullisia tiimejä kuunnellen
- Työn resursointi
- Luottamuselinten päätösten valmistelu ja esittely lautakunnissa
- Vastuu seudullisen toimintaohjelman toteutumisesta

Seudulliset työryhmät:

Jokaisesta kunnasta on edustaja kussakin työryhmässä.

- 1) Seudun pedagoginen ryhmä
 - linjausten ja painotusten pohjalta esityksen tekeminen seudullisesta opetussuunnitelmasta
 - ryhmän jäsenen ja esimiesten työn tukeminen ops-prosessin jalkauttamisessa
 - ajankohtaiset kasvatuksen ja koulutuksen asiat
- 2) Seudun ICT-ryhmä
 - seudun ICT- hankkeet
 - ICT- täydennyskoulutukset
- 3) Seudun Tuki-ryhmä
 - oppimisen ja koulunkäynnin tukeen liittyvien asioiden seudulliset linjaukset ja ohjeistukset
- 4) Seudun varhaiskasvatuksen ohjausryhmä
 - Linjaukset ja painotukset varhaiskasvatuksen pedagogista ryhmää kuunnellen
- 5) Seudun varhaiskasvatuksen pedagoginen ryhmä
 - linjausten ja painotusten pohjalta esitys seudullisesta varhaiskasvatussuunnitelmasta
 - ryhmän jäsenen ja esimiesten työn tukeminen varhaiskasvatussuunnitelma-prosessin jalkauttamisessa
 - ajankohtaiset varhaiskasvatuksen ja esiopetuksen asiat

6) Monikulttuurinen työryhmä

- uuden opetussuunnitelman mukaisen oppimissuunnitelmapohjan laatiminen maahanmuuttajaoppilaille
- hyvien käytäntöjen ja oppimateriaalien kokoaminen ja jakaminen
- opettajien tukeminen monikielisten lapsen opettamisessa
- etäyhteyksien käytön hyödyntäminen kotikielen ja uskonnon opetuksessa

3 Eri tahojen osallistaminen

Kasvatuksen ja koulutuksen toimintaohjelma on seudun kuntien yhteinen tahdonilmaisu. Jokaisessa kunnassa on kuitenkin varmistettava, että suunnitelman tavoitteet tulevat tunnetuiksi ja toteutetuiksi. Seuraavassa on kuvaus siitä, miten kuntien tasolla suunnitelmaa viedään eteenpäin.

Kunnat:

- luottamushenkilöiden osallisuus
- sisäiset vastuut ja linjausten toteuttaminen
- esimies- ja rehtorikokoukset

Yksiköt, esimies:

- vastuu toimintaohjelman toteutumisesta omassa yksikössä
- vastuu henkilökunnan, huoltajien ja oppilaiden osallistamisesta
- vastuu henkilökunnan täydennyskoulutusprosessista
- esimiehen tukena mm. johtotiimi, ops -prosessinohjaaja, tiiminvetäjät

Lapset ja nuoret:

- osallistuminen yksikön toimintakulttuurin suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin kunkin yksikön vuosisuunnitelmassa määritetyllä tavalla

Huoltajat:

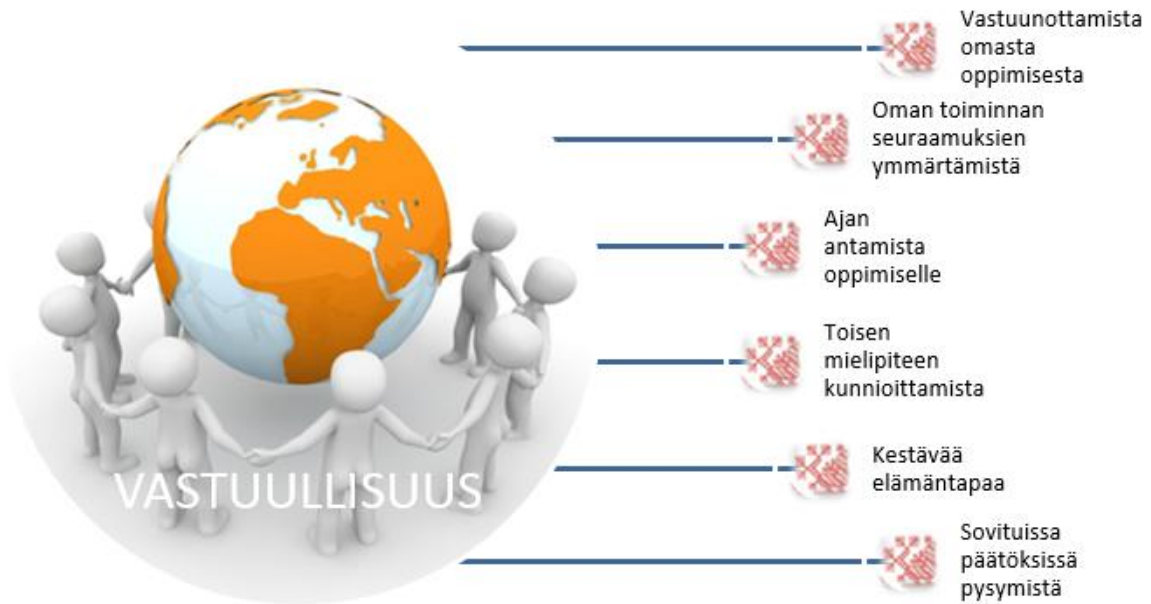
- osallistuminen yksikön toimintakulttuurin suunnitteluun, kehittämiseen ja arviointiin

4 Arvot, visio, missio ja strategia

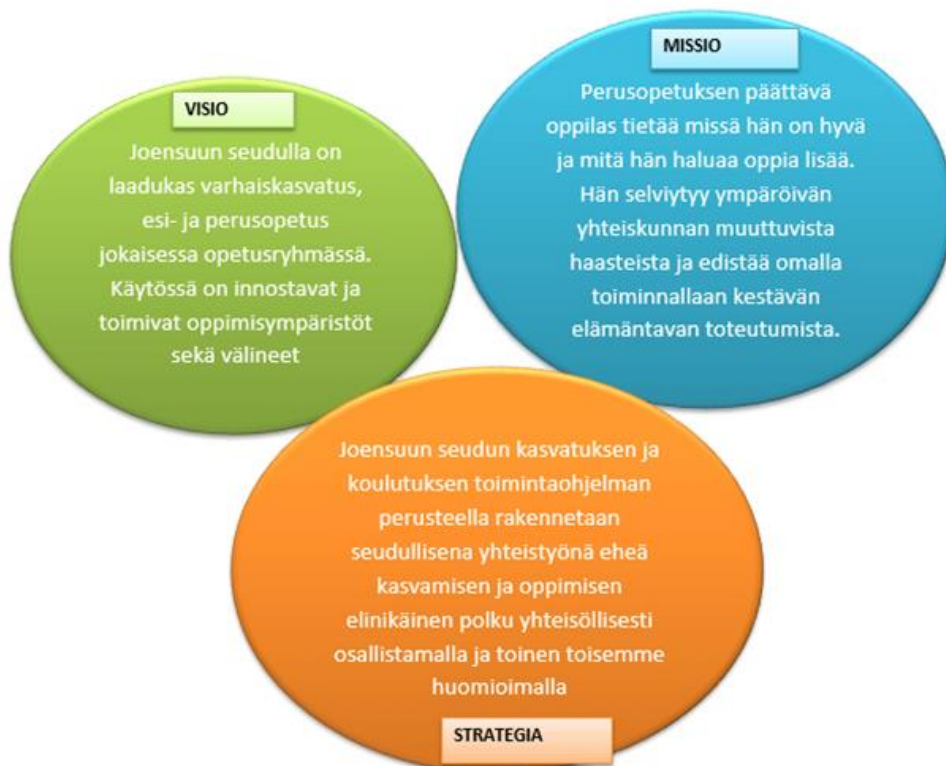
Toimintaohjelman perustana ovat yhdessä määritellyt kasvatuksen ja koulutuksen arvot. Ne ovat oppiminen, hyvinvointi ja vastuullisuus. Oppiminen on kasvun ja kehityksen perusta. Ilman hyvinvoinnista huolehtimista ei synny hyviä edellytyksiä oppimiselle. Vastuu itsestä ja muista sekä yhteisestä ympäristöstämme on toiminnan edellytys.

Joensuun seudun kasvatuksen ja koulutuksen arvot ja mitä ne tarkoittavat:

Seudullisena visiona on laadukas kasvatus- ja koulutustoiminta, leikki- ja oppimisympäristöt sekä välineet kaikissa seudun toiminta- ja opetusryhmissä. Missiona on lapsi, nuori ja aikuinen, joka aktiivisena toimijana vaikuttaa omaan elämäänsä, oppien uutta, kohdaten haasteita ja selviytyen niistä toimien kestävän elämäntavan periaatteiden mukaisesti. Tämä toimintaohjelma on strateginen asiakirja, joka ohjaa kasvatuksen ja koulutuksen seudullista kehittämistä.

5 Kehittämisaalueet

5.1 Seudun elinvoiman ja kasvun tukeminen

Sivistystoimi voi tukea kuntien elinvoimaa ja kasvua avaamalla oppimisympäristöjä tutkimukselle, kehittämiselle ja innovaatioille. Seudun mediakeskus koordinoi käytännön tasolla sähköisen oppimisympäristön kehittämistä ja digitalisaatiota.

Toimenpiteet: Kukin seudun kunta päättää itsenäisesti oppimisympäristöjen avaamisesta. Seudun sivistysjohtajat muodostavat seudullisen toiminnan koordinoinnin ohjausryhmän.

5.2 Pedagoginen kehittäminen

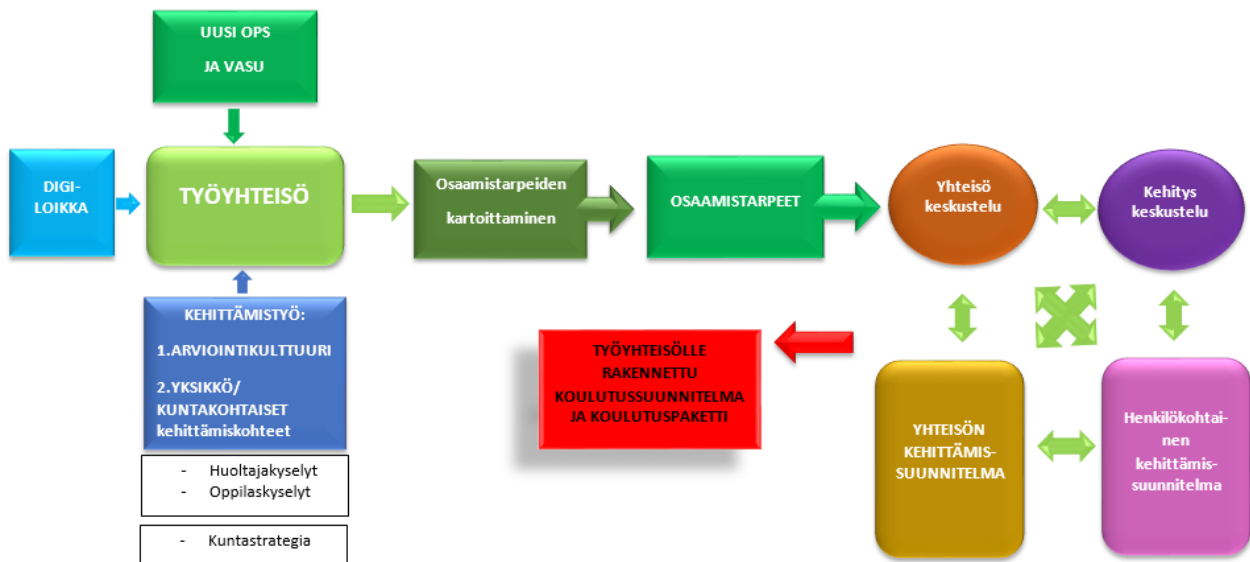
Joensuun seudun kunnat sitoutuvat tekemään yhteistyötä kasvatus- ja koulutussektorin kehittämiseksi asettamalla yhteisiä tavoitteita, laatimalla yhteisiä suunnitelmia, resursoimalla yhdessä kehittämistyötä ja hankkimalla rahoitusta eri rahoituslähteistä.

Toimenpiteet: Jalkautetaan varhaiskasvatus- ja opetussuunnitelmauudistukset todelliseksi muutokseksi yksiköiden toimintatavoissa. Palkataan toiminnan koordinoimista ja kehittämistä varten yhteistä henkilöstöä. Henkilöstön palkkaukseen haetaan ulkopuolista rahoitusta.

5.3 Henkilöstökoulutus

Henkilöstökoulutusyhteistyötä on kehitetty Opetushallituksen rahoittamilla ns. Osaava-hankerahoilla ja kunnat sitoutuvat jatkamaan seudullista täydennyskoulutusta hankerahoituskauden päätyttyä.

Toimenpiteet: Kartoitetaan työntekijän ja työnantajan koulutustarpeet. Otetaan käyttöön uusia koulutusmuotoja ja hyödynnetään seudun osaaminen ja verkostot.

Kuvateksti: Koulutustarpeiden kartoittaminen sekä henkilökohtaisen ja yhteisöllisen kehityssuunnitelman laatiminen

5.4 Joensuun seudun Mediakeskus

Joensuun mediakeskuksen yhteydessä toimiva Joensuun seudun mediakeskus ohjaa varhaiskasvatuksen ja koulutuspalveluiden opetusteknologian käyttöä. Sen tehtävänä on kouluttaa henkilöstöä, avustaa teknologian hankinnassa, hankkia rahoitusta ja edistää uuden teknologian käyttöä kasvatus- ja opetustyössä. Mediakeskus tarjoaa osaamisalansa asiantuntemusta uusien oppimisympäristöjen suunnitteluun ja jo olemassa olevien oppimisympäristöjen modernisointiin ja kehittämiseen uuden opetussuunnitelman oppimiskäsityksen mukaisesti. Mediakeskus hankkii rahoitusta ja kouluttaa henkilöstöä kaikissa seudun kunnissa.

Uudessa opetussuunnitelmassa sähköisen oppimisympäristön käyttäminen on keskeisessä asemassa. Opettajat tarvitsevat jatkuvaa täydennyskoulutusta, opastusta ja tukea, että he osaisivat hyödyntää mobiililaitteita ja muuta tietotekniikkaa omassa opetuksessaan.

Koulutuksen ja tuen järjestämiseksi seudullisessa keskuksessa toimii kaksi kokopäiväistä työntekijää, joiden kustannukset jaetaan seudullisesti. Lisäksi kunnat voivat palkata henkilöstöä seudulliseen Mediakeskukseen omalla tai yhteisellä hankerahoituksella.

Tietotekniikan opetus käytön kehittäminen on hallituksen kärkihanke joka tarjoaa rahoitusta tieto ja viestintäteknologian - hankkeisiin. Joensuun seudun Mediakeskus hakee aktiivisesti haettavana olevia rahoituksia.

Toimenpiteet: Joensuun seudun Mediakeskus vastaa seudullisesti tieto ja viestintäteknologian käytön kehittämisestä varhaiskasvatuksessa- ja perusopetuksessa.

JOENSUUN SEUDUN MEDIAKESKUS

- järjestää opetusteknologian käytön pedagogista tukea ja täydennyskoulutusta
- opastaa opetusteknologiahankinnoissa
- auttaa oppimisympäristöjen, sosiaalisen median ja verkko-opetuksen järjestämisessä
- koordinoi ja tukee opetusteknologiaan liittyviä hankkeita ja apurahoja
- osallistuu aktiivisesti tiede- ja teknologiaopetuksen kehittämiseen
- tekee yhteistyötä muiden alan toimijoiden, oppilaitosten ja yritysten kanssa

PTTK

SeutuOPS

Seudulliset
hankkeet

UEF, Norssi

Seudullinen
täydennyskoulutus

5.5 Opiskeluhoolto ja oppimisen ja kasvun tuki

Seudun opiskeluhoollon tavoitteena on lasten, nuorten ja perheiden tarvitsemien tukipalvelujen tuottaminen moniammatillisesti ja oikea-aikaisesti. Resurssia painotetaan varhaiseen vaiheeseen, elämänhallinnan taitojen kehittymistä tuetaan arjessa, jolloin raskaan tuen palvelujen tarve vähenee. Uudistuvien sosiaali- ja terveystalvelujen kanssa jatketaan hyvää ja toimivaa yhteistyötä. Tavoitteena on lisäksi hyvien käytänteiden jakaminen ja seudullisten ohjeistusten ja suositusten tekeminen. Oppilaan oppimisen ja kasvun tukeen liittyvä kolmiportaisen tuen järjestämisen mallit on kuvattu Joensuun seudun opetussuunnitelmassa.

Toimenpiteet: Seudun Tuki - ryhmä laatii mallin konsultatiiviselle, inklusiivista toimintatapaa edistävälle erityisopetukselle. Seudun Tuki-ryhmä tekee yhteistyötä Siun Soten kanssa seudullisen oppilashuoltotyön toteuttamisessa ja kehittämisessä. Vaativan erityisen tuen oppilaiden opetuksen järjestämistä kehitetään seudullisesti yhteistyössä sairaalakoulun kanssa.

5.6 Monikielisten lasten varhaiskasvatus ja koulutus

Eri äidinkieltä puhuvien ja eri kulttuureista tulevien lasten kotouttaminen hoidetaan alkuvaiheen tukea painottaen. Oman äidinkielen, suomi toisena kielenä ja uskonnon opetus sekä tarvittavat tukitoimet toteutetaan kuntakohtaisesti. Tarvittaessa kunnat konsultoivat ratkaisuisissa toisiaan.

Toimenpiteet: Perustetaan monikielisten lasten kasvatuksen ja koulutuksen yhteinen vastuuhenkilöiden työryhmä (monikulttuurinen työryhmä), joka laatii uuden opetussuunnitelman

mukaisen oppimissuunnitelmapohjan maahanmuuttajaoppilaille. Työryhmä jakaa hyviä käytäntöjä ja oppimateriaaleja kuntien kesken. Kunnat voivat myös järjestää yhteistyössä kotikielen ja uskonnon opetusta etäyhteyksiä hyödyntäen

5.7 Yrittäjyyskasvatus

Yrittäjyyskasvatuksen lähtökohtana on mahdollistaa oppilaille työelämässä tarvittavien taitojen ja valmiuksien oppiminen. Tämän avulla kehitetään yrittäjämäistä asennetta ja yrittäjänä toimimisen valmiuksia. Omien vahvuuksien tunnistaminen ja kehittäminen sekä myönteinen asenne työtä ja työelämää kohtaan ovat yrittäjyyskasvatuksen perusta. Yrittäjyyskasvatus ja uuden opetussuunnitelman käyttöönotto edellyttävät uudenlaisen toimintakulttuurin omaksumista kouluissa.

Toimenpiteet: Yrittäjyyskasvatuksen tukemiseksi järjestetään seudullisia koulutuksia ja työpajoja sekä tarjotaan apua koulu-yritys -yhteistyön edistämiseen ja yrittäjyyskasvatusfoorumien järjestämiseen. Parhaat käytänteet kootaan Pedanetiin Joensuun seudun opetussuunnitelman yhteyteen materiaalipankiksi. Koulut nimeävät oman koulunsa yhteysopettajan, joiden kautta tieto ja kokemukset leviävät. Yrityskylä-toiminta on käytettävissä kuudesluokkalaisille Kuopiossa.

5.8 Kulttuurikasvatus

Kulttuurikasvatuksen tavoitteet on kirjattu seudulliseen varhaiskasvatussuunnitelmaan ja perusopetuksen opetussuunnitelmaan. Toteutus ”kulttuuripolkuna” tapahtuu Joensuun lastenkulttuurikeskuksen Pohjois-Karjalan lastenkulttuuriverkoston kautta. Jokaisen lapsen kulttuuripolun rakenne esiopetuksesta perusopetuksen päättymiseen saakka on sama, mutta sisällöissä voi olla kunnittaisia eroja.

Toimenpiteet: Taataan jokaiselle seudun oppilaalle, esiopetuksesta peruskoulun päättymiseen saakka, kulttuuripolun vuosiluokittainen toteutus.

5.9 Verkostoituminen ja luottamushenkilöyhteistyö

Seudullista yhteistyötä tehdään kaikilla tasoilla. Yhteistyömuotoja ovat yhteiset koulutukset, tapaamiset ja säännölliset toiminnan ohjauksesta vastaavien tahojen kokoukset. Seudun kasvatuksen ja koulutuksen tärkeimmät yhteistyökumppanit ovat: Itä-Suomen yliopisto, AVI, Opetushallitus, Opetus- ja kulttuuriministeriö sekä seudulla toimivat järjestöt.

Toimenpiteet: Järjestetään säännöllisesti luottamushenkilöiden ja muiden yhteistyötahojen foorumeita ja tapaamisia, joissa tuodaan esille kasvatuksen ja koulutuksen tavoitteita ja tuloksia.

5.10 Toiminnan kehittäminen ja arviointi

Joensuun seudun visiona on laadukkaan varhaiskasvatuksen, esi - ja perusopetuksen tarjoaminen jokaisessa yksikössä. Vision toteutumiseksi laaditaan yhteinen arviointijärjestelmä, jota yksiköt käyttävät oman kehittämistyönsä välineenä.

Arvioinnin välineinä käytetään oppilaille, huoltajille ja muille tahoille suunnattuja kyselyjä tai muita arviointitiedon keräysmenetelmiä. Keskeisenä mittauskohteena on opetussuunnitelmaan kuuluvien tavoitteiden toteutuminen.

Kyselyjen perusteella määritellään tavoitteelliset kehittämiskohteet joiden toteutumisen tukemiseksi voidaan järjestää tarvittavaa seudullista täydennyskoulutusta, tukea tai ohjausta.

Opetussuunnitelman toteutumista, kehittämistä arvioimista tehdään myös yksikkötasolla vuosisuunnitelman arvioinnin yhteydessä. Yksiköistä saatu palaute otetaan huomioon kun seudun pedagoginen työryhmä kehittää ja arvioi Joensuun seudun opetussuunnitelmaa.

Toimenpiteet: Seudullinen koordinaattori laatii seudullisen arviointijärjestelmän laadukkaan varhaiskasvatuksen – ja perusopetuksen kehittämisen välineeksi.

6 Toimintaohjelman seuranta ja kehittäminen

Joensuun seudun kasvatuksen ja koulutuksen toimintaohjelman toteutumisesta ja arvioinnista vastaa seudun sivistysjohtajien ryhmä. Sivistysjohtajat vastaavat tiedottamisesta, ohjelman jalkauttamisesta ja tarvittavien toimenpiteiden toteutumisesta omassa kunnassaan.

Luottamushenkilöt tekevät tarvittavat päätökset sivistysjohtajien esittelyn perusteella. Seudulliset työryhmät toimivat sivistysjohtajien ohjeistuksen mukaisesti ja edesauttavat toimintaohjelman toteutumista. Sivistysjohtajien työryhmän vastuulla on toimintaohjelman arvioinnin toteuttaminen vuosittain.

Toimenpiteet: Sivistysjohtajat raportoivat lautakuntia kahden vuoden välein kehittämistyön toteutumisesta ja toimintaohjelman tilanteesta.